

Tervetuloa 60- ja
risat seminaariin!

Ohjelma

9.00 Tilaisuuden avaus

9.10 Lähellä eläkeikää olevien julkisen sektorin työntekijöiden ajatuksia työstä ja eläkkeelle siirtymisestä (Pauli Forma, Pirjo Saari, Toni Pekka, Riku Perhoniemi)

- *Eläkkeelle siirtyminen puheenaiheena työpaikalla*
- *Ketkä ovat mukana pohtimassa eläkkeelle siirtymisen ajankohtaa?*
- *Mitä eläkeajalta odotetaan?*
- *Mitä eläkejärjestelmästä ja sen uudistamisesta ajatellaan?*

10.40-10.55 Kommenttipuheenvuoro, johtaja Mikko Kautto, ETK

10.55-11.10 Eläkeikänsä lähestyvät julkisen sektorin työntekijät etnografisen tutkimuksen valossa, tutkimuskonsultti Samil Aledin, 15/30 Research

11.10-11.25 Kommenttipuheenvuoro, henkilöstöjohtaja Outi Sonkeri, HUS

11.25-11.30 Yhteenvedo ja loppusanat

Ajankohtaista työurien pidentämisessä

- Eläkeuudistuksen valmistelu etenee.
- Eläkeuudistuksen pohjaksi on hankittu paljon tietoa.
 - Pekkarisen ryhmän raportti ja aikaisemmat selvitykset ja tutkimukset.
- Työurien pidentämisestä tulisi keskustella kokonaisvaltaisesti.
 1. Sekä eläkejärjestelmän että työelämän kehittäminen.
 2. Huomio työkykyyn ja toisaalta työuran viimeisiin vuosiin.
 3. Huomio lainsäädäntöön ja järjestelmiin, mutta myös työpaikkojen toimintatapoihin ja toimintakulttuuriin.

Keva ja työurien pidentäminen

- Työurien pidentäminen/työssä jatkamisen tukeminen on keskeinen osa Kevan toimintaa.
- Keskeisiä näkökulmia:
 - Työn vaatimusten ja työkyvyn yhteensovittaminen
 - Työkyvyttömyyskustannukset
 - Työkyky- ja työhyvinvointijohtaminen.
- Kevassa on painotettu paljon työkykyyn liittyviä asioita.
 - Nyt huomio työuran viimeisiin vuosiin ennen vanhuuseläkettä.

Työuran viimeiset vuodet

- Työuran viimeisiin vuosiin on kohdistunut yllättävänkin vähän huomiota.
 - Miten työntekijät kokevat lähestyvän eläkkeelle siirtymisen ja tulevan eläkeajan?
 - Miten työpaikoilla suhtaudutaan eläkkeelle siirtymiseen ja eläkkeelle siirtyjään?
 - Mitä eläkeajalta odotetaan?
- Näitä kysymyksiä on tarkasteltu tänään esillä olevassa tutkimuksessa.
 - Tutkimuksen myötä Keva haluaa kehittää omaa toimintaansa ja herättää keskustelua viimeisiin työvuosiin liittyvistä asioista.

Tervetuloa seminaariin!

Tutkimushanke ”60 ja risat”

Pauli Forma

Työuran viimeiset vuodet Kevan tutkimusten kohteena

- Vuoden 2014 yhtenä teeman on ollut tarkastella työuran viimeisiä vuosia.
1. Keväällä toteutettu etnografinen tutkimus kymmenelle kunnan, valtion julkisen sektorin työntekijälle, joilla eläkkeelle siirtyminen on lähellä.
 2. Syksyllä toteutettu laaja kyselytutkimus kuntien ja valtion lähellä eläkeikää oleville työntekijöille.

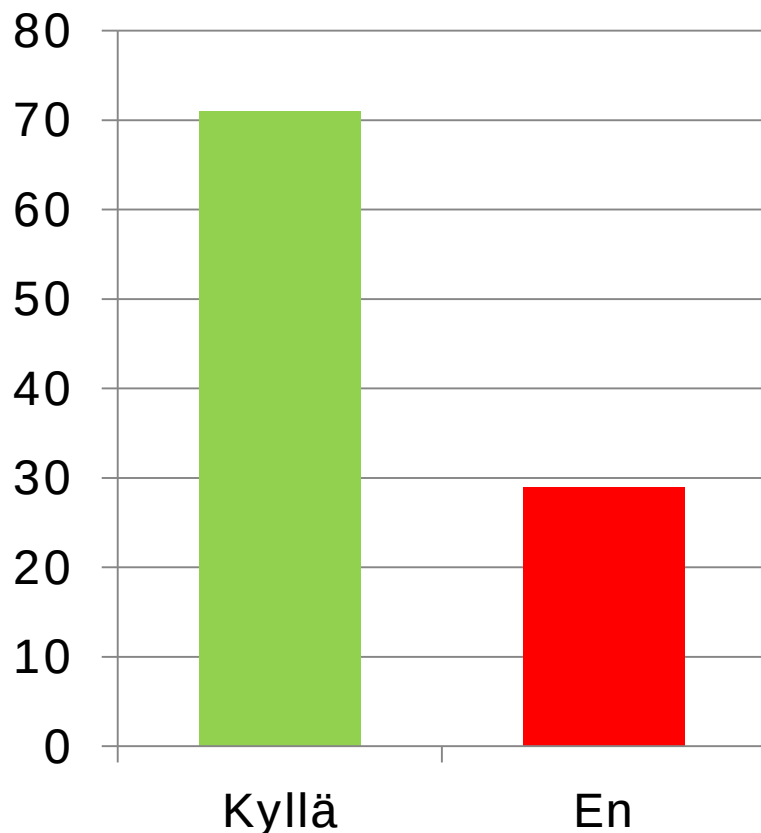
60 ja risat -tutkimuksen kyselyaineisto

- Otos palvelussuhderekistereistä, eläkeikä täyttyy vuosina 2014-2015.
- Postikysely alkusyksyllä 2013, 1 muistutuskierrös. Ruotsinkielinen ja suomenkielinen lomake. Mahdollisuus vastata verkossa.
- Vastausprosentti 71.
- Aineiston rakenteen kuvailua, % (n).

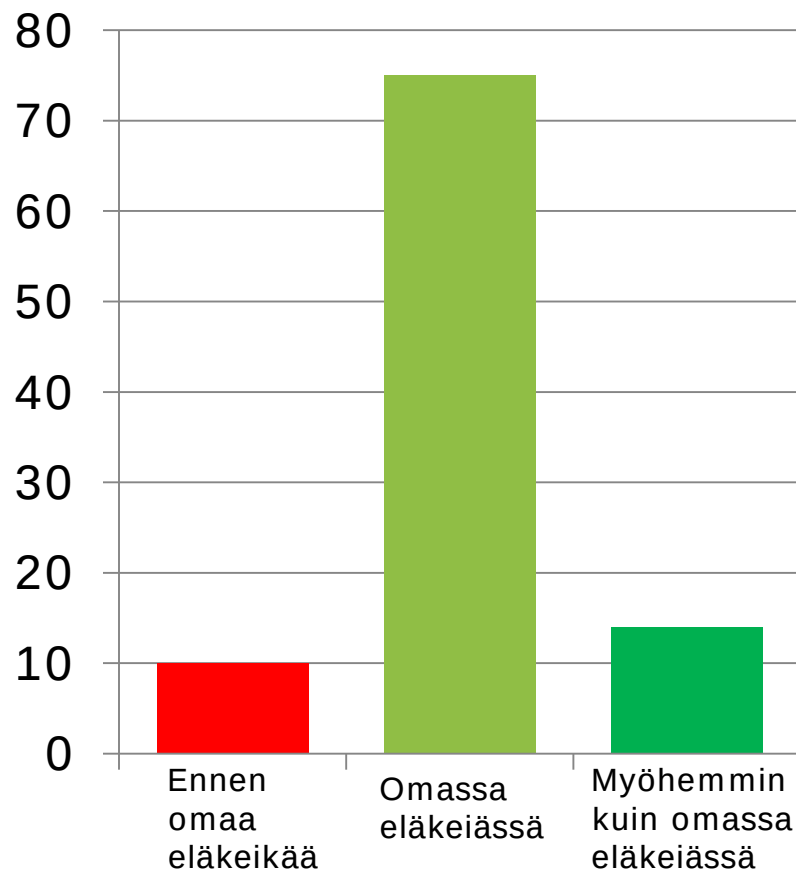
	Kunta	Valtio
Miehet	22 (592)	43 (253)
Naiset	78 (2099)	57 (340)
Keski-ikä	62 vuotta	62 vuotta
Korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus	27 (721)	35 (203)
Naimisissa tai avoliitossa olevien osuus	76 (2034)	76 (449)
Henkinen työkyky hyvä tai erinomainen	75 (2002)	77 (449)
Fyysinen työkyky hyvä tai erinomainen	69 (1835)	73 (449)

Päätöksiä eläkkeelle siirtymisestä

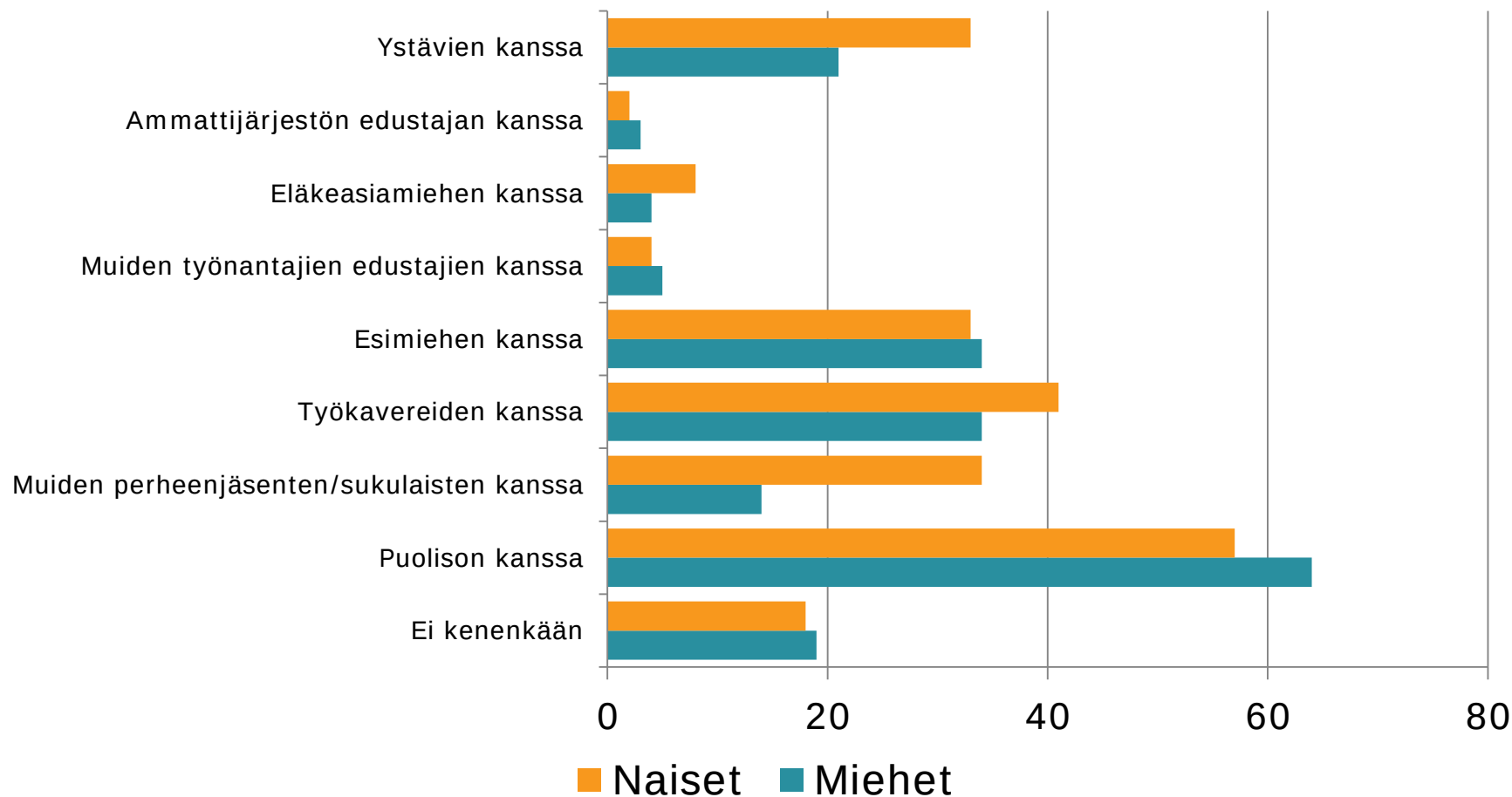
**Oletko jo tehnyt
päätöksen eläkkeelle
siirtymisestä?**

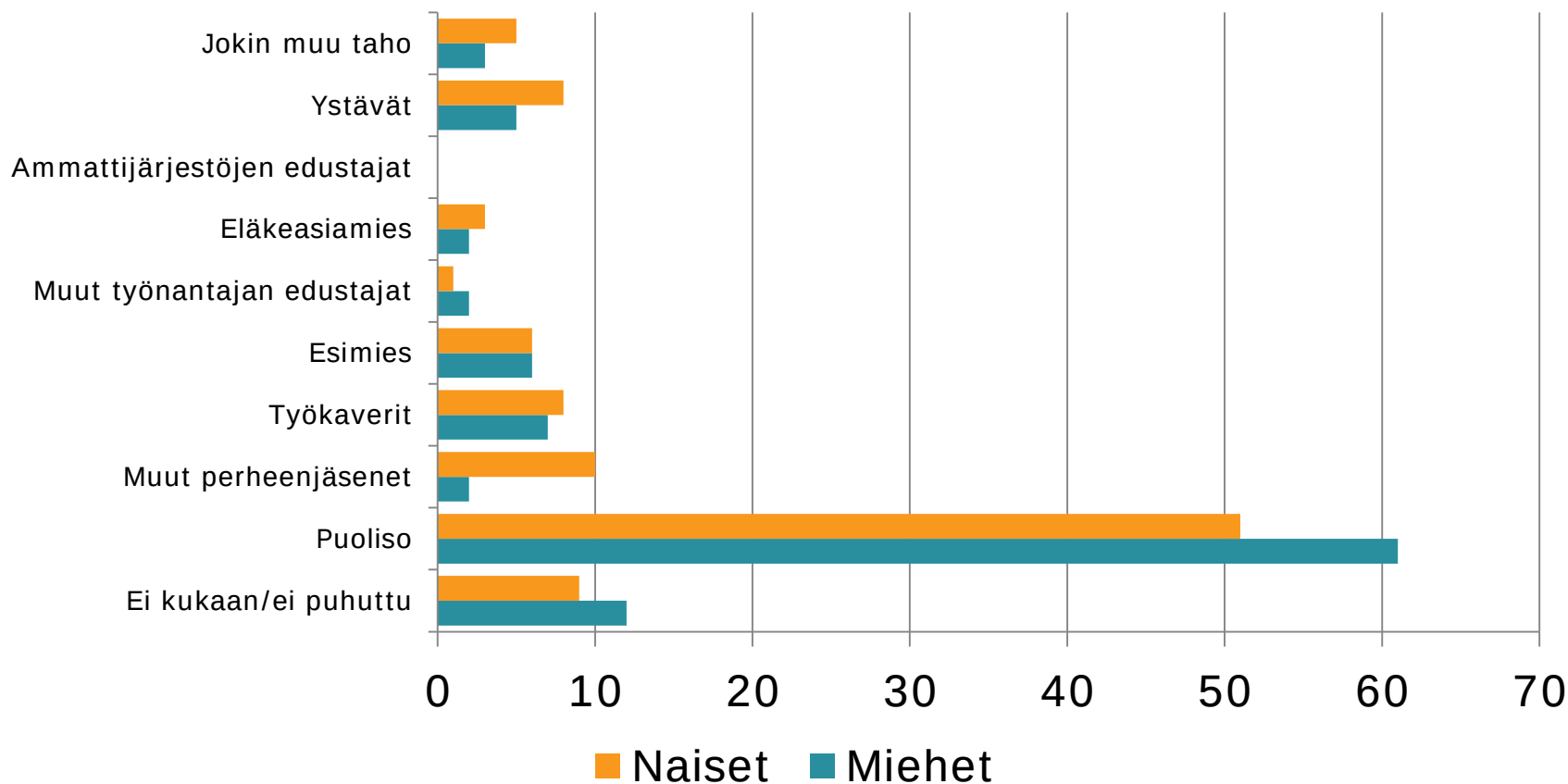
**Milloin olet ajatellut
jäää eläkkeelle?**

Kenen kanssa eläkkeelle siirtymisestä puhutaan?

Mikä on tärkein taho, jonka kanssa eläkkeelle siirtymisestä on puhuttu?

Millaisena asiana eläkkeelle siirtyminen työpaikalla koetaan

Pirjo Saari
Tutkimus- ja kehittämisasiantuntija

pirjo.saari@keva.fi

Uutisia kunnista tältä syksyiltä

Salo aloittaa yt-neuvottelut kaupungin esimiesten kanssa

Maanantai 9.9.2013 klo 20.19 (päivitetty 10.9.2013 klo 17.35)

[Suosittele](#) 76

Kotimaa 27.9.2013 klo 10:35 | päivitetty 27.9.2013 klo 10:35

SAK: Työnantajat unohtavat ikääntyneet

Enemmistö SAK:n paneeliin vastanneista pitäisi ikäohjelmaa tarpeellisenä työpaikallaan.

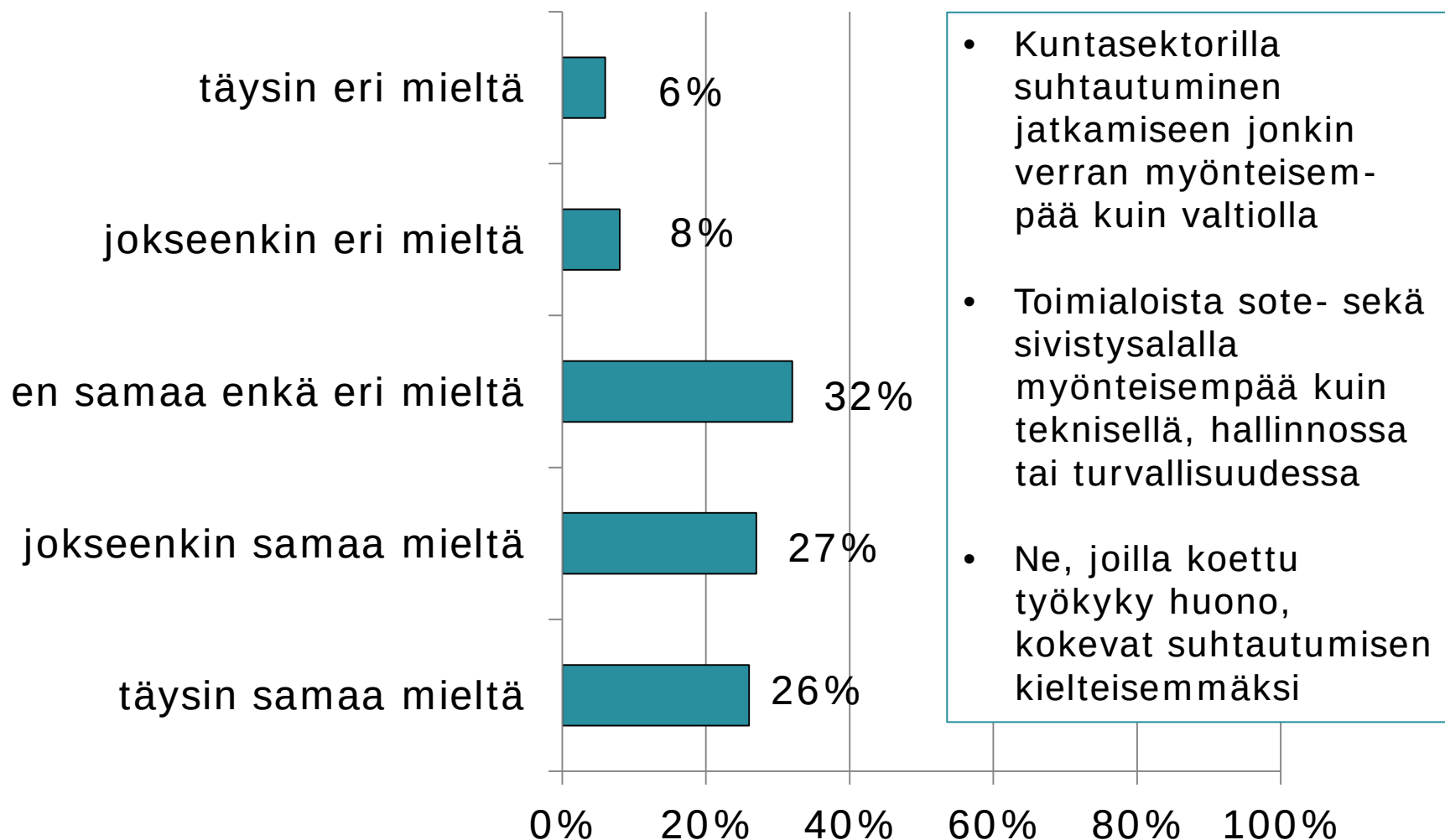
[Suosittele](#) [Ole kavereistasi ensimmäinen, joka suosittelee tätä.](#)

Kotimaa 27.9.2013 klo 10:01 | päivitetty 27.9.2013 klo 15:47

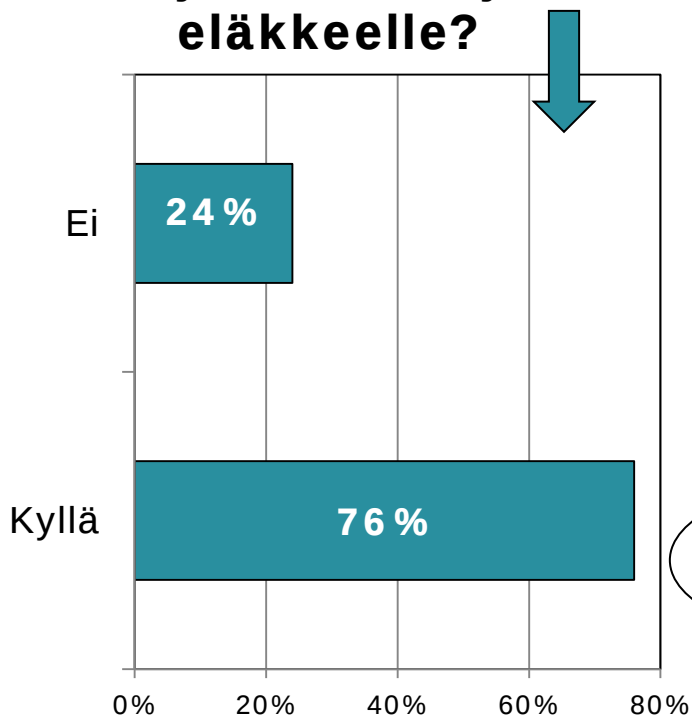
Jyväskylän yt-neuvottelut: jopa 900 henkilötyövuotta leikataan

Jyväskylän kaupunginhallitus on päättänyt yhteistoimintamenettelyn aloittamisesta ja kutsusta yhteistoimintamenettelyyn. Leikkaukset on tarkoitus toteuttaa vuosina 2014-2016.

”Työnantajani suhtautuu myönteisesti työssä jatkamiseen yli eläkeiän”

1. Oletko kertonut esimiehellesi ajankohdan, jolloin olet jäämässä eläkkeelle?

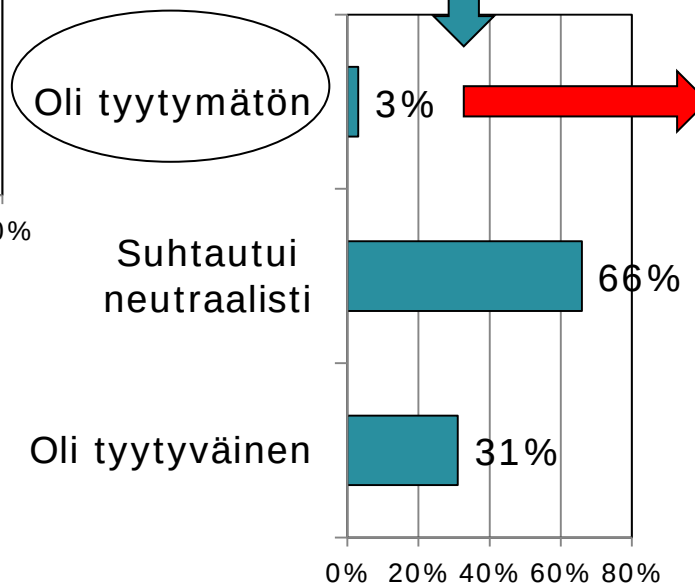
Ei vaikuta:

-sp, sektori, toimiala,
työkyky, koulutus

Vaikuttaa:

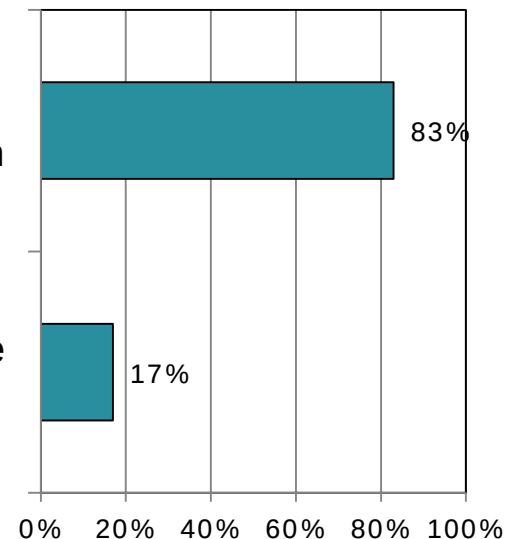
- asenneilmasto

2. Miten esimies suhtautui suunnittelemaasi ajankohtaan?

Eläkkeelle
myöhemmin

Eläkkeelle
aiemmin

3. Jos esimies oli tyytymätön (n=60), mihin suuntaan yritti saada kääntymään?

Miksi ei ole kertonut esimiehelle eläkkeelle jäämisen ajankohtaa?

1) Ei vielä ajankohtaista

"Aikaa on vielä"
"Ei kiirettä"

2) Oma asenne

"Ei kuulu työnantajalle"
"Miksi kertoisin?"

3) Esimiehen asenne

"Esimiestä ei kiinnosta"

4) Organisaatiomuutokset, työmarkkinatilanne

"Haluan katsoa, tuleeko irtisanomisia" "Ei kannata paljastaa kortteja nyt"

5) Itsestäänselvyys

"Oletan, että se on itsestäänselvyys"
"Ei ole kysytty" "Tiedetäänhän se muutenkin"

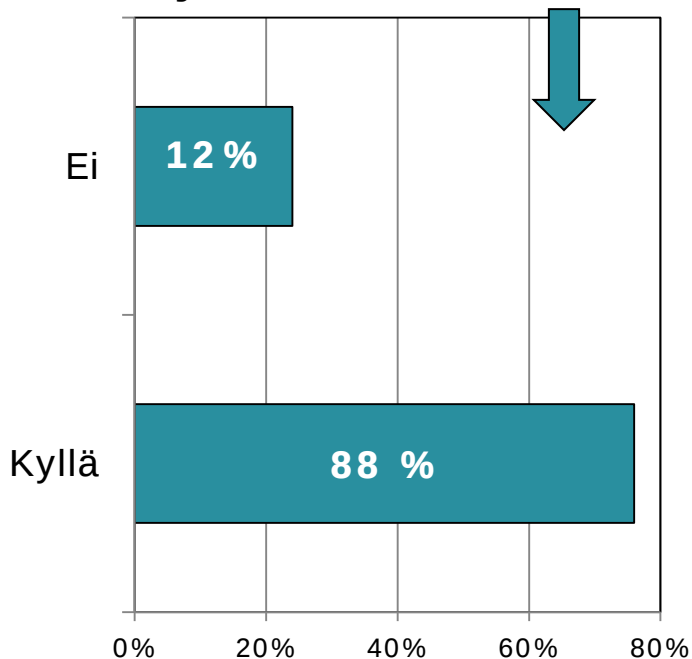
6) Mielekkään työn varmistaminen loppumetreiksi

"Vaikuttaisi työtehtäviin, mitä tulisi – jäähdyttelijä vaiko yhä tärkeä?"

"Mitkä ovat niitä tekijöitä, joiden tiedät tai oletat vaikuttavan esimiehesi suhtautumiseen koskien eläkkeelle siirtymistäsi?"

1) Osaamisen siirtäminen, hiljainen tieto, pätevän löytäminen	"Epävarmuus osaamisen jatkumisesta" "Pätevän henkilön löytyminen"
2) Taloudellinen tilanne, säästöt	"Tässä taloudellisessa tilanteessa on hyvä, että joku jää vapaaehtoisesti"
3) Työvoimapula	"Alalle ei ole pyrkimässä uusia työntekijöitä työn luonteen vuoksi"
4) Ikä	"Esimies pomppii ilosta, kun saa taas yhden ikääntyneen pois" "nuoret tulevat halvemmaksi"
5) Odotukset lojaalisuudesta / halu olla lojaali	"En jää eläkkeelle kesken lukuvuoden" "Tilinpäätös tulisi ensin saada valmiiksi"
6) Työpaikan kulttuuri	"Kulttuurina siirtyä viimeistään silloin, kun henkilökohtainen eläkeikä täynnä"

1. Oletko kertonut työkavereillesi ajankohdan, jolloin olet jäämässä eläkkeelle?

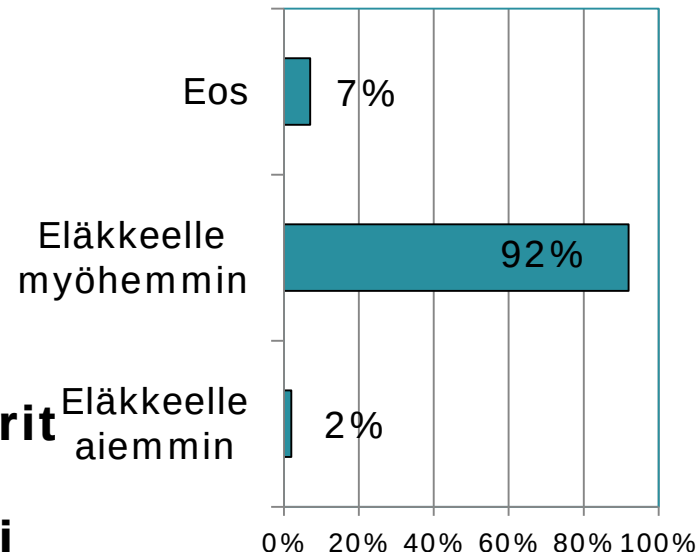
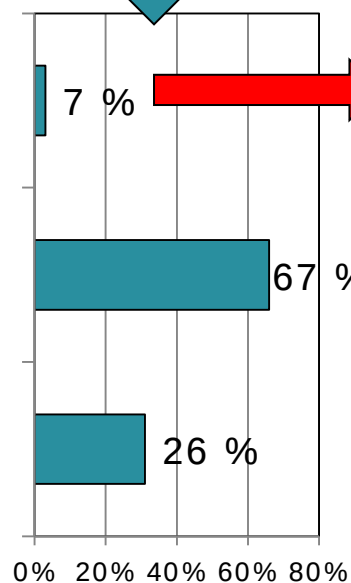
* **Naiset**
kertoneet
useammin

2. Miten työkaverit suhtautuivat suunnittelemaasi ajankohtaan?

Oli tyytymätön

Suhtautui
neutraalisti

Oli tyytyväinen

3. Jos työkaverit olivat tyytymättömiä, mihin suuntaan yrittivät saada kääntymään?

Miksi ei ole kertonut työkavereille eläkkeelle jäämisen ajankohtaa?

1) Ei vielä ajankohtaista	"Aikaa on, vielä ei kiirettä"
2) Oma asia/ erityistilanne	"Koen sen olevan henkilökohtainen asia" "työkyvyttömyyseläke"
3) Työkavereiden asenne	"Ovat liian uteliaita, haluan jäädä hiljaisuudessa" "En halua sipinöitä ja supinoita, kateus myös yksi syy"
4) Lojaalisuus, hyvän työkaveruuden vaaliminen	"Koska moni joutuu työttömäksi samaan aikaan" "En halua turhaan hehkuttaa"
5) Mielekkään ilmapiirin varmistaminen itselle	"Haluan olla tasavertainen työntekijä muiden joukossa, en eläkettä odottava vanhus"
6) Työrauhan takaaminen työpaikalla	"Työryhmän motivaatio kärsii" "Aiheuttaisi turhaa rauhattomuutta"

Millaisena asiana eläkkeelle siirtyminen työpaikalla näyttäytyy

- Eläkkeelle siirtymisen päätös kerrotaan työkavereille helpommin kuin esimiehelle.
- Neljäsosa ei ole kertonut esimiehelle päättämänsä eläkkeelle jäämisen ajankohtaa. Työpaikan myönteinen asenneilmasto edesauttaa asian käsittelyä
- ”Suhdanneherkkä” asia
- Oma henkilökohtainen/ammattillinen eläkeikä näyttäytyy edelleenkin usein itsestäänselvyytenä, ”normina” (*”työnantaja tietää muutenkin”, ”eläkelaitos määrää”*)
- Eläkkeelle jääminen koetaan omana asiana, jota ei itse aktiivisesti oteta esille, vaan aloitteen tultava työnantajalta (*”ei ole kysytty”*) → hyvä saada kehityskeskustelun luontevaksi osaksi

Ajatuksia ja odotuksia eläkkeelle siirtymisen rajavaiheesta

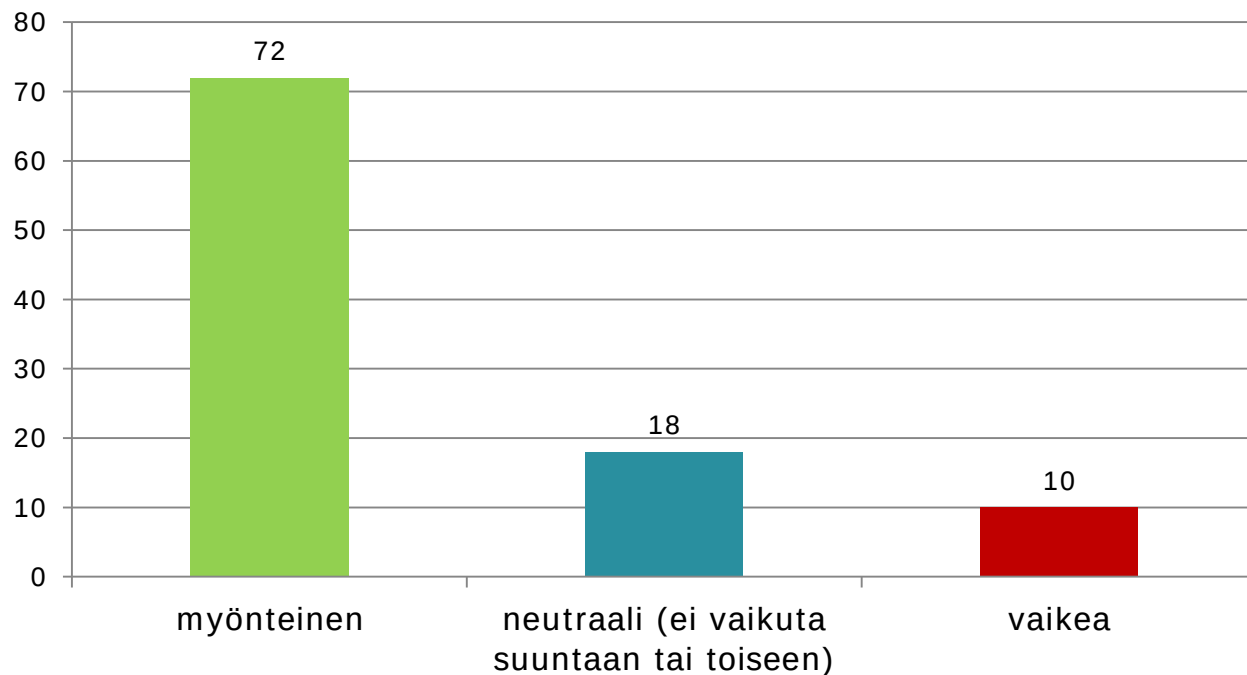
Riku Perhoniemi

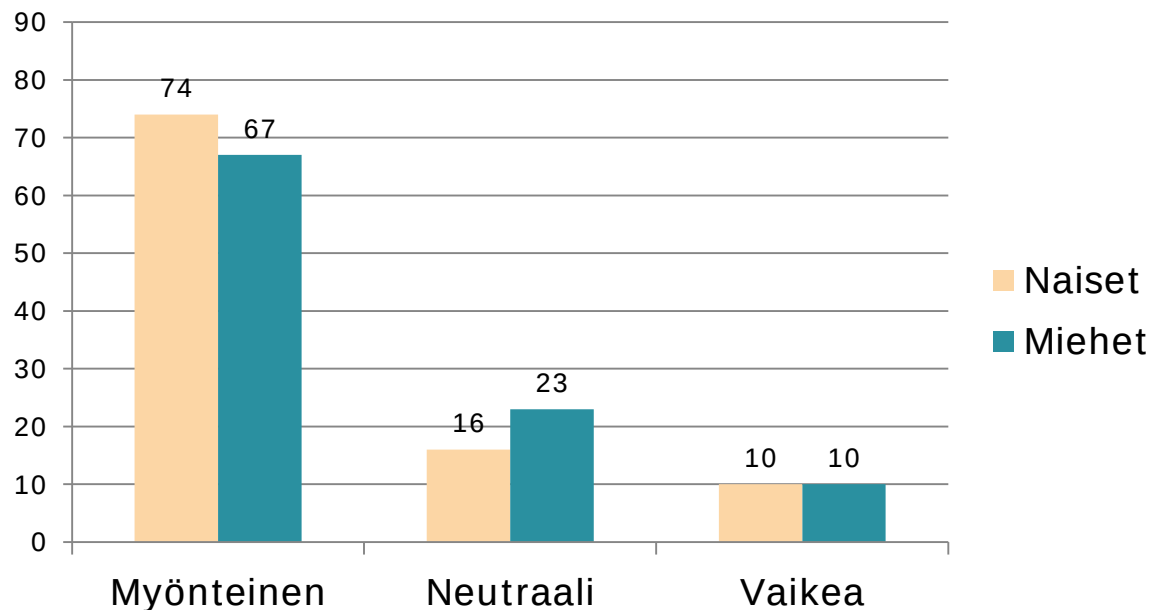
1. Millä mielellä eläkkeelle siirtymistä odotellaan?
2. Mitä työntekijät odottavat kaipaavansa työstä siirtyessään eläkkeelle?
3. Eläkkeen suuruuden/kertymän vaikutus omiin eläkesuunnitelmiin

1. Miten arvioit eläkkeelle siirtymistä elämäntilanteena?

- Valtaosalle eläkkeelle siirtyminen myönteinen kokemus

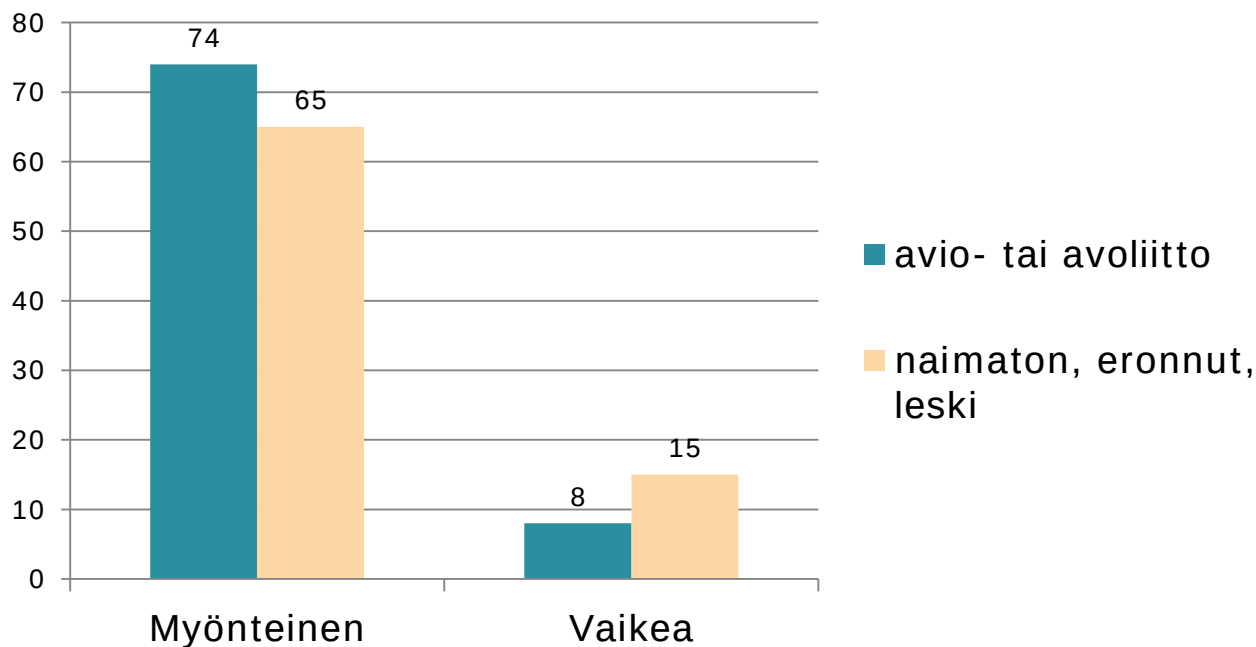

1. Miten arvioit eläkkeelle siirtymistä elämäntilanteena? SUKUPUOLI

- Naisilla suhde siirtymään hieman useammin myönteinen, miehillä useammin neutraali.
- Kunnan ja valtion välillä ei eroa, ei myöskään toimialojen, koulutustaustojen tai tuloluokkien välillä

1. Miten arvioit eläkkeelle siirtymistä elämäntilanteena? SIVIILISÄÄTY

- Aiempi tutkimus: siviilisäädyn ja puolison pääasiallisen toiminnan vaikutus *eläkeaikeisiin*
- Puoliso helpottaa sopeutumista siirtymään...

Miehet

	vaikea	myönteinen
avio- tai avoliitto	9 %	69 %
naimaton, eronnut, leski	21 % 13 % 13 %	48 % 65 % 56 %

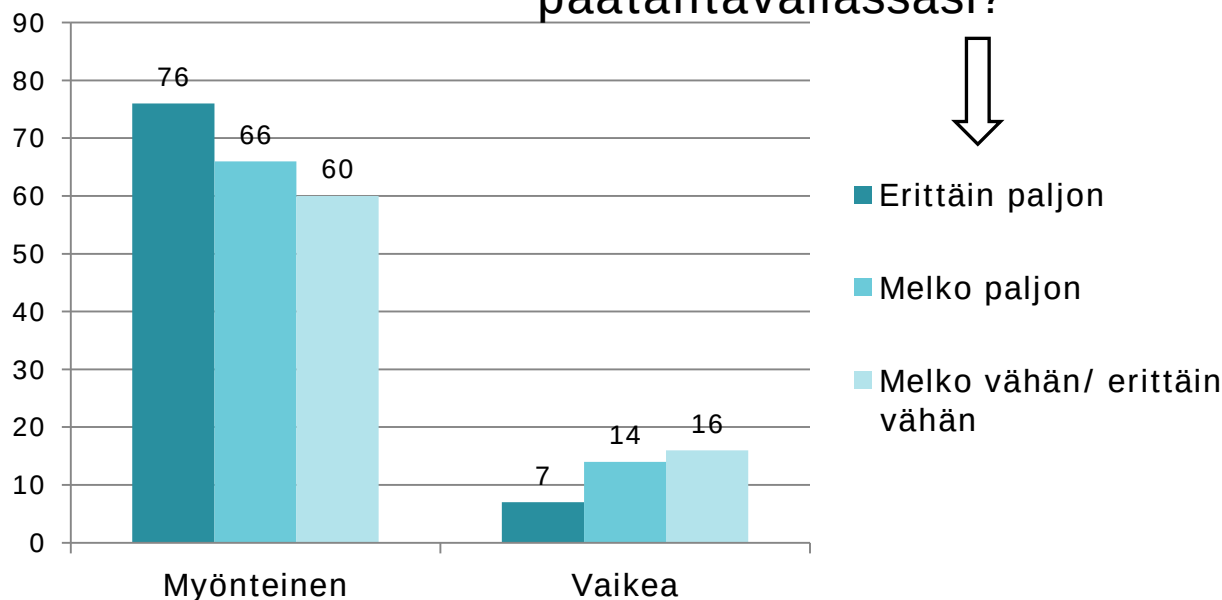
Naiset

	vaikea	myönteinen
avio- tai avoliitto	8 %	77 %
naimaton, eronnut, leski	13 % 16 % 16 %	71 % 66 % 65 %

- Puoliso helpottaa sopeutumista eläkkeellesiirtymiseen **erityisesti miehillä**

1. Miten arvioit eläkkeelle siirtymistä elämäntilanteena?

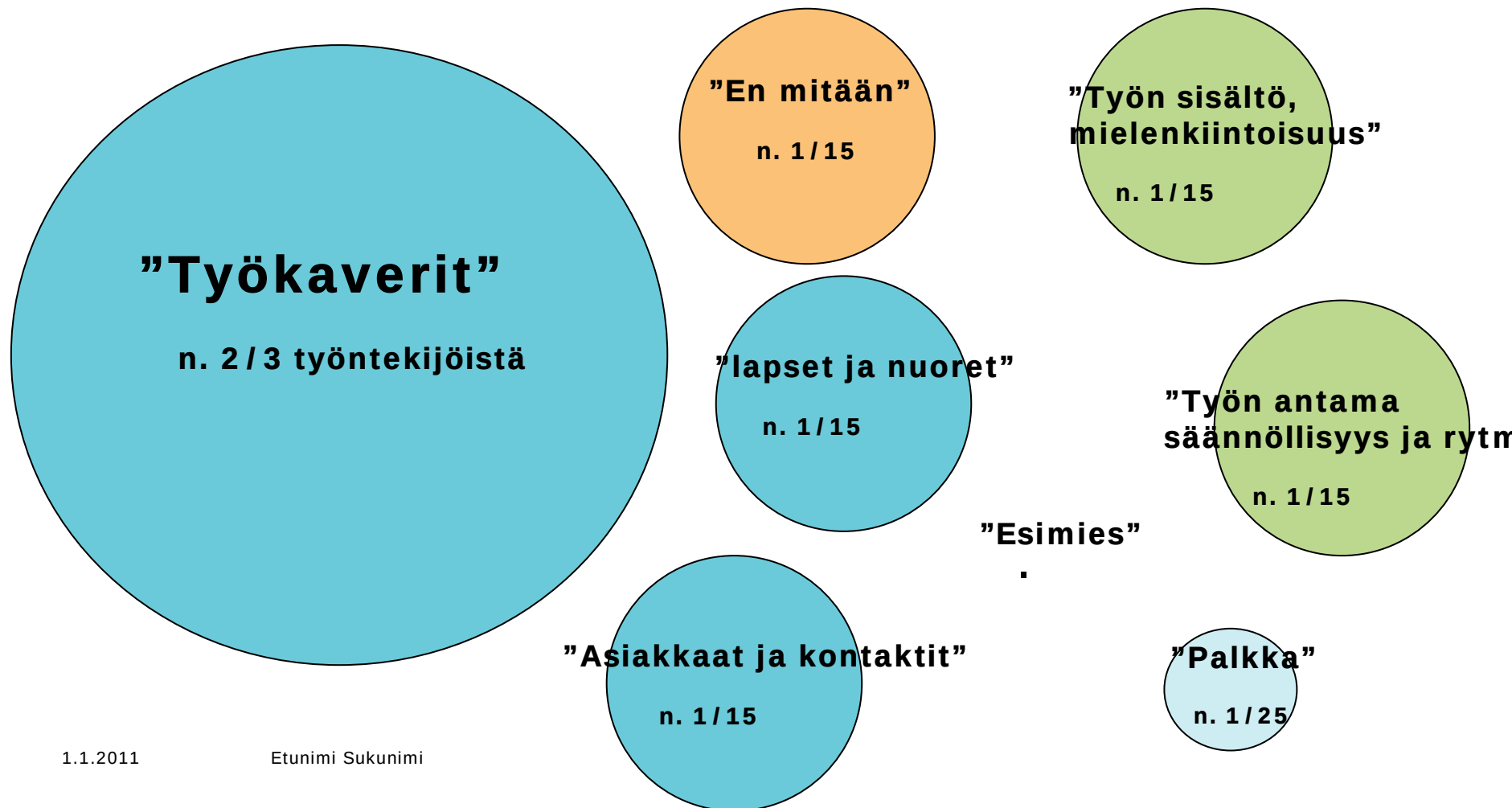
Koetko, että päätös vanhuuseläkkeelle siirtymisesi ajankohdasta on omassa päätäntävallassasi?

- Kun päätös ajankohdasta koetaan hallituksi, odotetaan eläkettä myönteisemmällä mielellä.
- Aiempi tutkimus: vapaaehtoisuus, ajoituksen hallinta ja valmistautuminen edistävät sopeutumista eläkeaikaan.

2. Mitä asioita jäät todennäköisesti kaipaamaan työelämästä eläkkeelle siirtymisesi jälkeen?

- 84 % vastasi kysymykseen omin sanoin

3. Kuinka paljon suurempi eläkkeesi määrän (e / kk) tulisi olla, jotta jäisit eläkkeelle myöhemmin?

tulolisäys (e / kk)	
0-100 e /kk	9 %
101-300 e/kk	25 %
301-500 e/kk	35 %
501-1000 e/kk	25 %
Yli 1000 e/kk	8 %

- Tulon/ kertymän lisäyksen täytyisi olla huomattava, jotta työntekijät muuttaisivat ajatuksiaan eläkkeelle siirtymisen ajankohdasta

Mukana työntekijät, jotka eivät suunnittele työuran jatkamista yli oman eläkeiän

Sama tulos, kun rajattu kokopäivätyötä tekeviin tai eläkepäätöksen jo tehneisiin

3. Kuinka paljon suurempi eläkkeesi määrän tulisi olla, jotta jäisit eläkkeelle myöhemmin? OMAT NETTOTULOT

Nettotulot (e / kk)	0-1500	1501-1800	1801-2400	Yli 2400
Tulolisäys (e/kk) keskiarvo	599 e	517 e	609 e	734 e

Mukana työntekijät, jotka eivät lähtökohtaisesti suunnittele työuran jatkamista yli oman eläkeiän

- Alemmassa tuloluokassa hieman pienempi lisäys eläkkeeseen muuttaisi aikeita

Yhteenvetona:

- Eläkkeelle siirtymistä odotetaan julkisella työsektorilla pääasiassa myönteisin mielin.
- Työstä jäädään kaipaamaan erityisesti sosiaalisuutta, vähemmän työn sisältöä.
- Työuran pidentäminen rahallisin keinoin on haastavaa.

Eläkejärjestelmän sosiaalinen kestävyys

- Luottamus eläketurvaan ja sen rahoitukseen
- Sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus
- Eläketieto

Toni Pekka

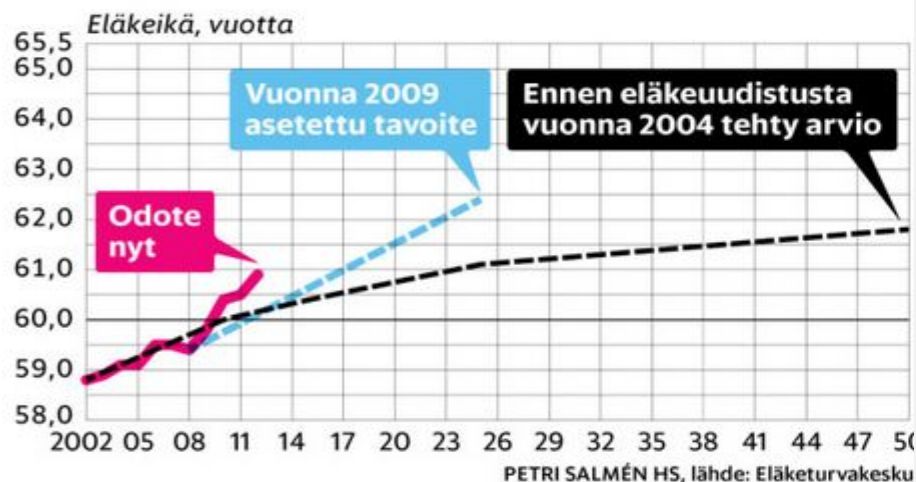

Vaikeat eläkeneuvottelut alkavat

Jukka Pekkarisen torstaina julkistettava pohjaehdotus antaa useita uudistusvaihtoehtoja

Teija Sutinen HS

25-vuotiaan eläkkeellesiirtymisiän odote

Eliniän piteneminen ja sen aiheuttamat muutokset eläkejärjestelmään ovat avainkysymyksiä käynnistävissä neuvotteluissa.

Kun keskitetty palkkaratkaisu on nyt saatu pois alta, alkavat työmarkkinajärjestöjen vaikeiksi ennustetut neuvottelut suomalaisten eläkeiästä. Lähtölaukauksena on Jukka Pekkarisen työryhmän väliraportti, joka julkaistetaan ensi torstaina.

Tulossa on useita vaihtoehtoja, miten eläkeikää voitaisiin nostaa. Pekkarinen ei joukkoineen esitä yhtä mallia, vaan jättää valinnan järjestöille.

Keva: Suomen ikärakenne vaatisi rajun noston eläkeikään

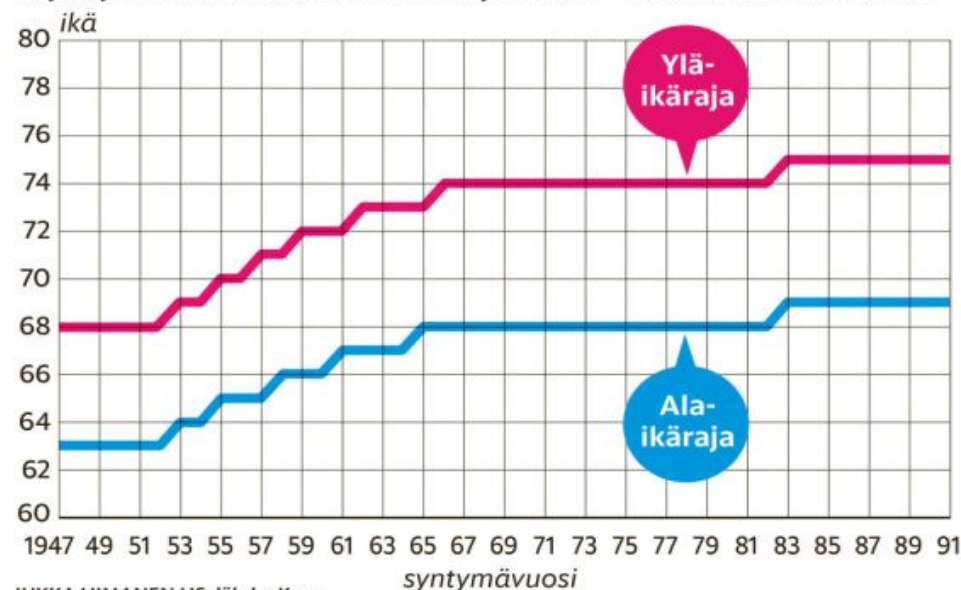
29.10.2013 2:00 0 Suosittele 0

Teija Sutinen
HELSINGIN SANOMAT

Eläkeiän ylä- ja alarajat

Rajat, jos ikärakenteen muutos rajoitettaisiin vuoden 2016 tasolle

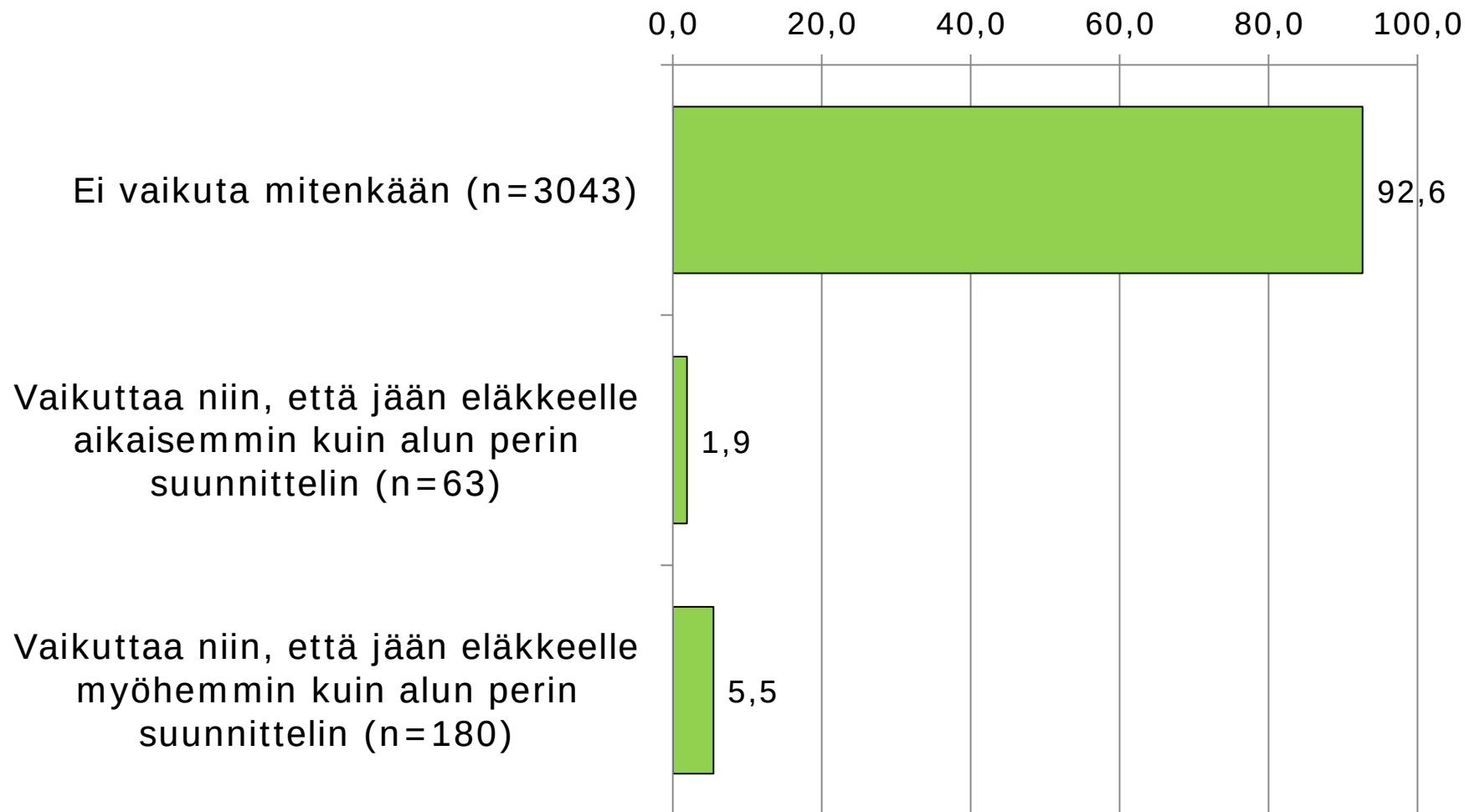

JUKKA HIMANEN HS, lähde: Keva

Eläkelaitoksen laskelmien mukaan on turha kuvitella, että huoltosuhde korjaantuisi pienellä ikärajamuutoksella, vaan myös muita keinoja tarvitaan.

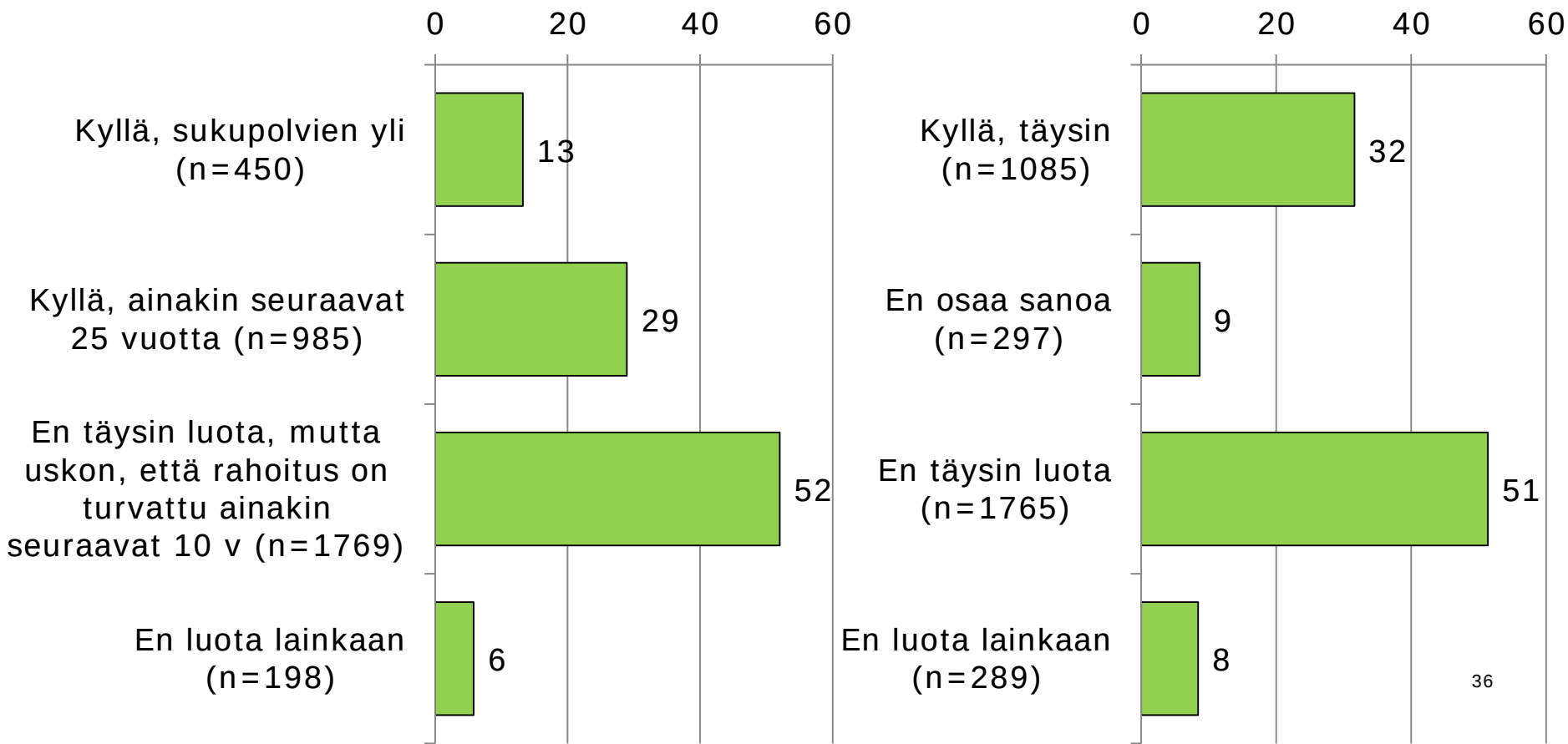
Keskustelu eläkeiän nostosta

Vaikuttaako ajankohtainen julkinen keskustelu eläkkeelle siirtymisiän myöhentämisestä omiin eläkkeelle siirtymiseen liittyviin suunnitelmiisi?

Luottamus eläkejärjestelmään

- 1) Julkisuudessa puhutaan eläkkeiden rahoittamiseen liittyvistä haasteista. Luotatko siihen, että julkisen sektorin eläkkeiden rahoitus on turvattu?
- 2) Luotatko siihen, että eläkkeesi määrä vanhuuseläkkeellä ollessa riittää takaamaan Sinulle kohtuullisen toimeentulon eläkevuosinasi?

Ketkä luottavat? (suhteessa verrokkiin)

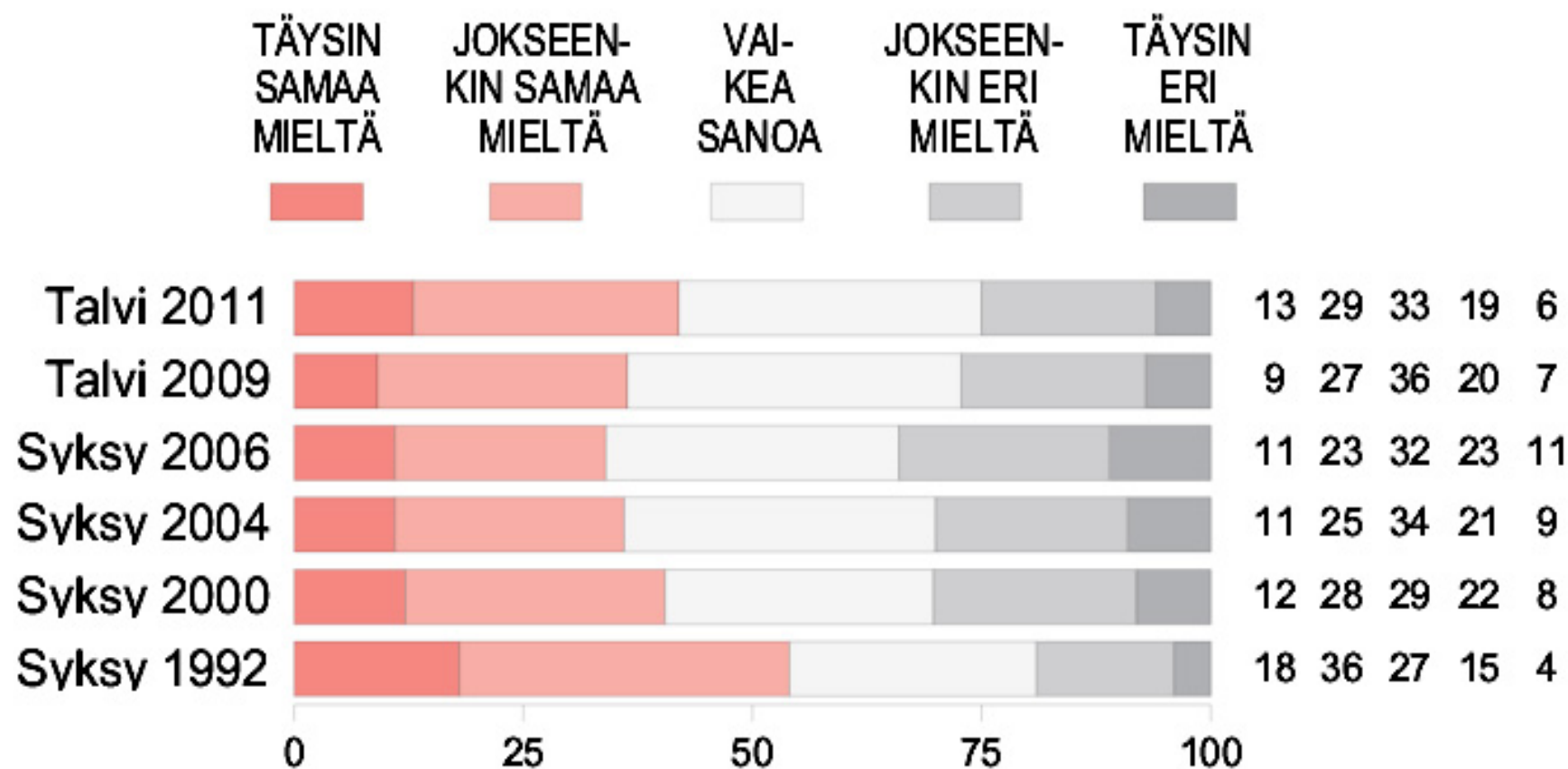
1) Luottaa siihen, että julkisen sektorin eläkkeiden rahoitus on turvattu *sukupolvien yli* TAI *ainakin seuraavat 25 vuotta*

- Miehet (49 % / 40 %)
- Nettotulot yli 2400
(47 % / 38 %)
- Naimisissa tai avoliitossa olevat
(44 % / 36 %)
- Korkeakoulututkinnon suorittaneet
(44 % / 39 %)
- Fyysinen työkyky erittäin hyvä
(47 % / 38 %)

2) Luottaa siihen, että vanhuuseläke takaa kohtuullisen toimeentulon eläkevuosina

- Miehet (43 % / 27 %)
- Nettotulot yli 2400
(53 % / 21 %)
- Naimisissa tai avoliitossa olevat
(34 % / 26 %)
- Korkeakoulututkinnon suorittaneet
(43 % / 24 %)
- Fyysinen työkyky erittäin hyvä
(43 % / 22 %)

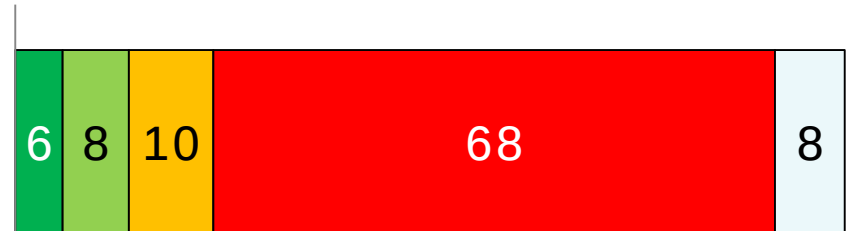
Kuvio 56. "TULEVAISUUDESSA MAAMME ELÄKEJÄRJESTEL-
MÄT ROMAHTAVAT EIKÄ EDES 'JO ANSAITTUJA'
ELÄKKEITÄ KYETÄ MAKSAMAAN" (%).

Sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus

Julkisuudessa puhutaan vanhuuseläkkeen alaikärajan nostamisesta. Miten suhtaudut seuraaviin vaihtoehtoihin? Vanhuuseläkkeen alaikärajaa voi nostaa niin, että...

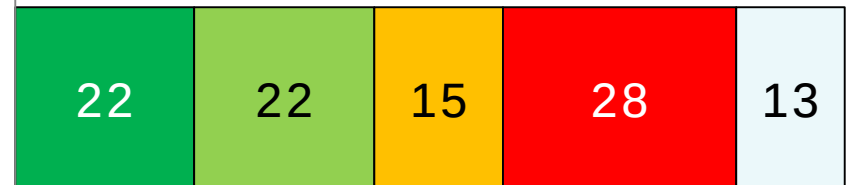
Muutos tulee voimaan nopeasti ja koskee myös minua

Muutos koskee jonkin verran minua mutta vaikuttaisi pääasiassa nuorempiin ikäluokkiin

Muutos koskee vasta nuorempia työntekijöitä

■ täysin samaa mieltä

■ osin samaa mieltä

■ osin eri mieltä

■ täysin eri mieltä

■ en osaa sanoa

Sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus

1) Muutos koskisi kaikkia (n=431, 14 %)

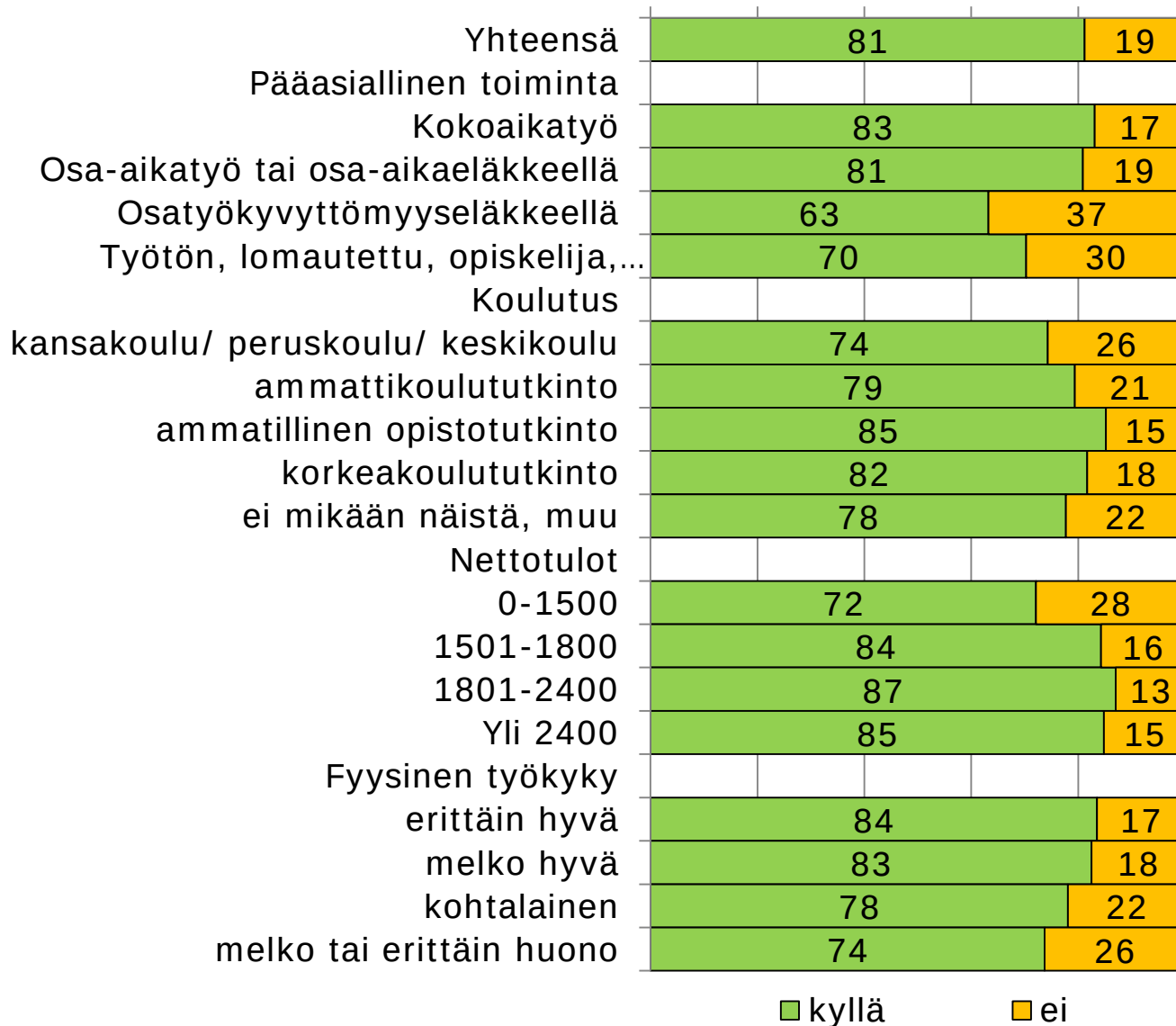
- Miehet / naiset (20 % / 12 %)
- Kokoaikatyo / osatk-eläkkeellä
(16 % / 6 %)
- Muu työnantaja / kuntaorganisaatio
(24 % / 13 %)
- Nettotulot yli 2400 / alle 1500
(25 % / 9 %)
- Korkeakoulututkinnon suorittaneet
(22 % / 8 %)
- Fyysinen työkyky erittäin hyvä / melko
tai erittäin huono (26 % / 3 %)

Huomioita

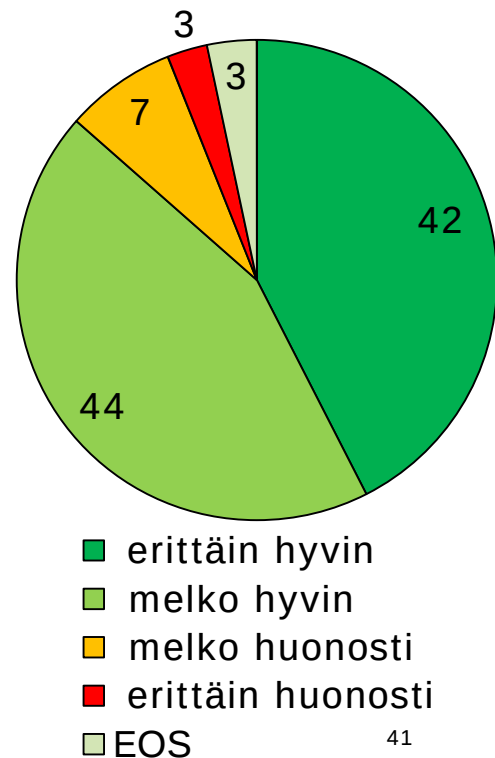
- Samaan aikaan ollaan kannattamassa ajatusta, että muutos koskisi kaikkia (ja myös itseä), SEKÄ vain nuorempia ikäluokkia (**43%**)
- Yhtäläiset taustatekijät korostuvat äärimmäisissä mielipiteissä
- Kaikkiaan näyttäisi siltä, että mielipiteenmuodostus eläkeuudistusten oikeudenmukaisuudesta on haastavaa
- Luottamus poliittiseen päätöksentekoon ja kokemus ihmisten välisestä luottamuksesta selittää asennoitumista?

Tiedätkö, kuinka suuren eläkkeen tulet saamaan kun siirryt vanhuuseläkkeelle?

0 % 20 % 40 % 60 % 80 % 100 %

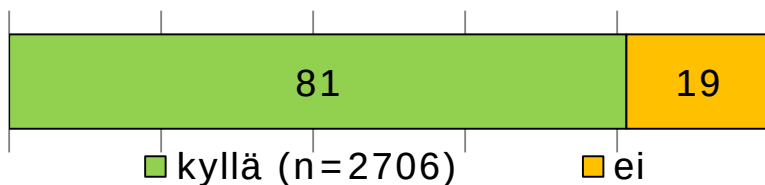

Tiedätkö miten eläkkeelle siirtymisen myöhentäminen vaikuttaa eläkkeen määrään?

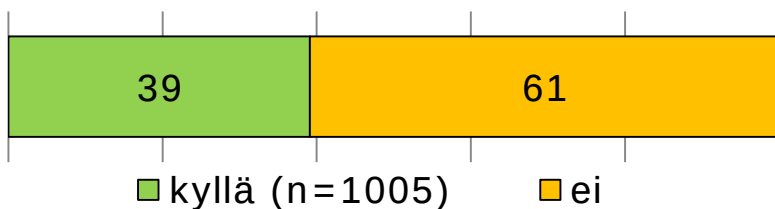

Eläketieto

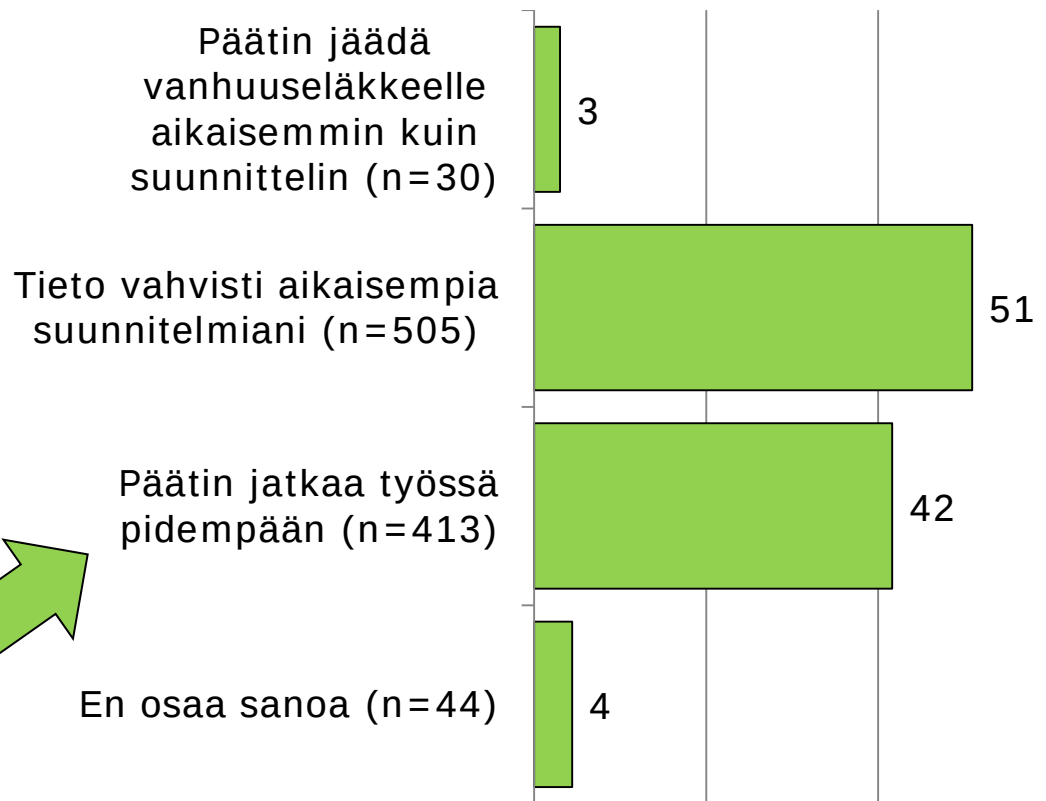
1. Tiedätkö, kuinka suuren eläkkeen tulet saamaan kun siirryt vanhuuseläkkeelle?

2. Vaikuttiko tieto tulevan eläkkeesi määrästä suunnitelmiasi eläkkeelle siirtymisesi suhteen?

3. Miten tieto vaikutti suunnitelmiisi?

Ketkä jatkavat erityisesti?

- Ei avo- tai avioliitossa
- 64 vuotta täyttäneet
- Kokoaikatyötä tekevät
- Työkyky hyvä